

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	SOPIVA - Sopeutuminen ilmastonmuutoksen vaikutuksiin
Hakemusnumero	402178
Valintakokouksen päivämäärä	
Hakijan virallinen nimi	Ylivieskan kaupunki
Osatoteuttajat	-
Toimintalinja	2
Erityistavoite	2.2.Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen
Alkamispäivämäärä	1.1.2024
Päätymispäivämäärä	30.6.2026

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

Hankkeen tarkoituksena on **tukea Ylivieskan kaupungin (kuntaorganisaation, kuntakonsernin ja kuntayhteisön)** työtä sen **valmistautuessa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin**. Hanke tuottaa **tietoa** kaupungin päätöksenteon tueksi siitä, mitkä ovat merkittävimpiä **ilmastonmuutoksen vaikutuksia** juuri tällä alueella, mitä seurauksia niistä arvioidaan olevan, ja kuinka **vaikutuksiin pitäisi varautua**. Myös vaihtoehtoisia toimenpiteiden rahoitusmalleja selvitetään. Hanke parantaa valmiuksia ilmastonmuutoksen vaikutusten arvioimiseen, kohtaamiseen sekä **sopeutumiseen Ylivieskan ja myös laajemmin ja Pohjois-Pohjanmaan alueella**. Hankkeen aikana **käynnistetään myös aktiivisia sopeutumistoimia ja seurataan niiden toteutumista ja vaikuttavuutta**.

Tavoitteet:

1. Tukea Ylivieskan **kaupungin (kuntaorganisaation, kuntakonsernin ja kuntayhteisön) valmiuksia** ilmastonmuutoksen vaikutusten arvioimiseen, kohtaamiseen sekä sopeuttamistyöhön
2. Hankkeella **tuetaan kaupungin ilmastosuunnitelmaan laadittavaa alueen ilmastonmuutokseen sopeutumis suunnitelmaa ja sen jalkautukseen tarvittavaa sidosryhmäverkostoa**, huomioiden erityisesti alueen **elinkeinorakenne sekä maankäytön suunnitelmat**.
3. Hankkeessa kehitetään **ratkaisuja ja toimintatapoja, joilla vahvistetaan elinkeinojen sekä infrastruktuurin ja rakennetun ympäristön ilmastokestävyyttä** sekä käynnistetään sopeutumiseen liittyvää yhteistyötä julkisen sektorin, yritysten ja TKI- toimijoiden välillä.
4. Hankkeessa kehitetään **menetelmiä alueen ilmastonmuutosten vaikutusten seurantaan** sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan.

Työpaketit:

TP1: Projektinhallinta, sidosryhmätyö ja viestintä

Projektinhallintatyöhön lukeutuvat projektin sisällön, aikataulun ja budjetin hallinta, hankintojen suunnittelu ja toteutus, ohjausryhmätyöskentely, maksatushakemukset sekä yhteydenpito rahoittajaan. Hankkeella on laajoja viestinnällisiä tavoitteita ja laaja-alaisia kohderyhmiä, joten sisältöön kuuluu myös sidosryhmätyö ja viestintä. Sidosryhmätyötä tukemaan luodaan verkostojohtamisen suunnitelma, sidosryhmäanalyysi ja viestintäsuunnitelma. Hankkeen alussa perustetaan verkkoalusta johon kutsutaan ydinkohderyhmien edustajat. Sisäisessä viestinnässä korostuvat ajantasaisen tiedon välittäminen ja varautumistoimien liittäminen kaupungin prosesseihin. Lisäksi suunnitellaan ja varmistetaan hankkeen jatkuvuus osana Ylivieskan kaupungin toimia.

TP2: Nykytilan kartoitus ja tavoitteet

Luodaan kokonaiskuva ilmastonmuutoksen todennäköisistä vaikutuksista, nykyisistä sopeutumistoimista ja vaikutusten pienentämisen keinoista kustannusarvioineen. Tiedoista koostettu yhteenveto esitellään hankeverkostolle ja suurelle yleisölle.

Hankkeen alussa teetetään selvitys ”Ilmastonmuutoksen skenaariot, vaikutukset ja riskit Ylivieskan seudulla”. Tarkastelussa on koko hankkeen vaikutusalue sen erityispiirteet huomioiden. Selvitys toteutetaan hankkeen ulkopuolisena asiantuntijatyönä ja siihen varataan noin 25–35 000 €. Selvitys esittelee vaihtoehtoisia tulevaisuuksia, jolloin toimintaympäristön muutosta voidaan käsitellä TP 3 sidosryhmätyöskentelyssä ja kartoittaa uusia keinoja ilmastonmuutoksen vaikutusten pienentämiseksi. Toisena ostopalveluna selvitetään toimenpiteiden toteutuskustannuksia, tavoitteena suhteuttaa niiden merkittävyyttä toisiinsa, johon varataan noin 15 000 €.

Hankealueella jo käytössä olevat sopeutumis- ja varautumistoimet selvitetään. Samalla tarkastellaan kansalliset ja alueelliset tavoitteet huomioiden mm. ilmastolaki, KISS2030, Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma ja Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta 2021–2030. Alueen toimia verrataan kansallisiin ja alueellisiin tavoitteisiin, ja tulokset toimivat lähtötietona työpaketin TP3 sidosryhmätyöskentelyssä.

Tuloksista tehdään yhteenveto, ja tietoa jaetaan valituissa viestintäkanavissa tärkeimmille sidosryhmille, paikallismedia huomioiden. Projektipäällikkö vastaa selvitystöistä, raportoinnista ja yhteenvedosta. Viestintäsuunnittelija valmistelee viestintämateriaalit ja infotilaisuuden tulosten julkaisemiseksi.

TP3: Alueellisten varautumis- ja sopeutumistoimien valmistelu

Kohdistetaan TP 2:ssa koottua tietoa alueelle sopivaksi. Työpakettiin kuuluu sidosryhmätyöpajojen järjestäminen, ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategian valmistelu ja kaupungin toimialojen käyttöön luotu suunnitelma varautumistoimenpiteistä eli ns. ”työkalupakki”. Varautumistoimenpiteiden vastineeksi selvitetään rahoitusmalleja investointien toteuttamiseen sekä laaditaan suunnittelun ja toimeenpanon resursointisuunnitelma. Sopeutumisstrategian jalkauttaminen aloitetaan Ylivieskan kaupungissa laajalla tiedottamisella. Valmistellaan yksityiskohtaiset ehdotukset varautumisen ja sopeutumisen toimenpiteistä eri toimialoilla sekä kaupungin organisaatiossa. Alla on esitetty 10 keskeistä teemaa työpajoille sekä alustava arvio sidosryhmistä. Otsikkotasolla on esitetty jatkotyöpajojen yläteemat.

Kestävä rakennettu ympäristö

o Maankäytön suunnittelu, rakennettu ympäristö (Kaavoitus, rakennusvalvonta, rakennusyritykset, alueelle sijoittuvat yritykset)

o Liikenne- ja viestintäinfrastruktuuri (Kaavoitus, kuntalaiset, joukkoliikenne, tietoliikenneyritykset)

Terveys

o Vesihuolto, hulevedet, kuivuus (luontopohjaisten ratkaisujen vakiinnuttaminen) (Vesilaitokset,

jätevesilaitokset, maatalousyritykset, kuntalaiset)

o Terveystaittoihin varautuminen (Ympäristöterveydenhuolto, kuntalaiset, tutkimuslaitokset)

Luonto ja luonnonvarat

o Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen (Kaavoitus, teollisuusyritykset, tutkimuslaitokset, oppilaitokset, metsäalan toimijat)

o Uusiutuvien luonnonvarojen käyttö (Kaupunki, seutukunta, yritykset, tutkimuslaitokset, kaupan ala, metsä alan toimijat)

Kulutustottumukset

o Alueellinen omavaraisuus ja kestävät kulutustottumukset (Varhaiskasvatus, oppilaitokset, maatalousyritykset, hankintapalvelut)

o Maatalous ja elintarviketuotanto (Maatalousyritykset, jalostava teollisuus, kaupan ala, hankintapalvelut)

Infra ja teollisuus

o Energiainfrastruktuuri (Energiantuotantolaitokset, Energian jakelu, tekniset palvelut, tutkimuslaitokset)

o Muu teollisuus ja elinkeinoelämä (Jätehuoltoyritykset, Alueen yritysjärjestöt, kehittämissyhtiöt, tutkimuslaitokset)

Toimenpide ehdotukset käsitellään teemakohtaisissa työpajoissa, joihin osallistetaan sidosryhmäanalyysissä tunnistetut sidosryhmät. Osallistavassa menetelmässä tietoa jaetaan prosessin alkuvaiheessa ja vaikutusmahdollisuus sitouttaa tekijät tavoitteisiin. Hankkeen verkkoalustaa hyödynnetään ennakkotehtävien ja kyselyiden järjestämiseen. Työpajojen tulosten ja TP 2 selvitysten perusteella syntyy ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategia ja varautumistoimenpiteiden ”työkalupakki”, jonka pohjalta käynnistetään toimenpiteitä työpaketissa 4.

Ensimmäiset työpajat ajoittuvat aikaan, jolloin on toteutettu sidosryhmäanalyysi, perustettu verkkoalusta, selvitetty ilmastonmuutoksen skenaariot ja riskit, sekä varautumistoimien nykytila. Työtä jatketaan syventävillä työpajoilla, kun sopeutumisen keinoja sekä niiden kustannuksia on selvitetty tarkemmin ulkopuolisten asiantuntijoiden avulla.

Työpajoja on suunniteltu pidettäväksi 10 kpl. Syventäviä ja teemoja yhdisteleviä jatkotyöpajoja pidetään yläteemoissa noin 5–10 kpl. Kuhunkin työpajaan oletetaan osallistuvan 10–40 henkilöä. Sopeutumisen ja varautumisen toimenpide ehdotusten laatimiseen arvioidaan osallistettavan noin 300–400 hlöä. Lämpötila- ja ilmastoteemoja kaikissa työpajoissa ovat huoltovarmuus, rahoitus, hallinto ja prosessit, sekä viestintä ja koulutukset.

Huoltovarmuus

Alueellisen omavaraisuuden ja huoltovarmuuden kehittäminen ja varautuminen kriisitilanteisiin on olennainen osa alueen resilienssin kehittämistä ja liittyy kaikkiin edellä mainittuihin teemoihin. On myös tärkeää varmistaa, etteivät valitut sopeutumiskeinot heikennä huoltovarmuutta.

Rahoitus

Strategian ja varautumistoimien toteutuminen vaatii rahoitusta. Rahoitusmalleja ja tukimahdollisuuksia selvitetään strategian jalkauttamisen tueksi jokaisessa työpajassa, kohdennetusti eri toimialoille/teemoihin.

Hallinto ja prosessit

Selvitetään organisaation kyvykkyys vastata toimenpiteistä ja tehdään hallinnon ja toimeenpanon resursointisuunnitelma yhteistyössä kuntaorganisaation ja kuntakonsernin kanssa. Kytetään varautumistoimenpiteet osaksi kunnan hankintastrategiaa ja julkisia, kestäviä hankintoja. Tukena työssä käytetään mm. kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen KEINO-osaamiskeskusta.

Viestintä ja koulutukset

Strategian ja toimenpidesuunnitelman valmistuttua pidetään toimialakohtaisia infotilaisuuksia

ja työpajamaisia koulutuksia, jotta ymmärrys ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja kaupungin tahtotila sopeutumistoiimiin valuu organisaation eri tasoille ja toimialoille. Lisäksi laaditaan toimialakohtaista viestintäaineistoa, kuten oppaita tai infograafeja, sekä julkaistaan sisältöä kaupungin verkkosivuilla. Avoimella sosiaalisen median keskustelulla kuntalaisten kanssa voidaan täydentää aiheen näkyvyyttä ja saavutetaan pitkäaikaisia tuloksia. Välituloksista järjestetään seutukuntasoinen infotilaisuus. Projektipäällikkö vastaa työpajojen fasilitoinnista, raporteista ja oppaiden sisällöstä. Viestintäsuunnittelija vastaa oppaiden ja infograafien ulkoasusta sekä työpajojen ja infotilaisuuksien järjestämisestä.

TP4: Toimenpiteiden pilotointi, seuranta ja arviointi toiminnan kehittämisessä:

TP 4:ssä jalkautetaan hyväksi havaittuja toimenpiteitä, seurataan toimenpiteiden tuloksia ja tuotetaan tietoa niiden vaikuttavuudesta. Tulosten perusteella arvioidaan toimenpiteiden kustannustehokkuutta ja ohjataan tulevia toimenpiteitä. Sopeutumiseen kehitettyjä uusia ratkaisuja tai toimintamalleja arvioidaan syntyvän vähintään 10 kpl. Pilotointiin valitaan sopivia kokonaisuuksia ja toimenpiteen jalkauttamiselle laaditaan aikataulu ja nimetään vastuuhenkilö. Toimenpiteitä pilotoidaan kolmella toimialalla hankkeen aikana valituissa teemoissa. Pilotoitavia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi varautumistoiimenpiteiden kytkeminen osaksi kunnan hankintastrategiaa, toimialakohtaiset varhaiset varoitusjärjestelmät tai vesien hallinta.

Seurantasuunnitelmat laaditaan, kun toimenpiteet on identifioitu ja valittu pilotoitavaksi. Kaupungin johtoa ja ohjausryhmää informoidaan säännöllisesti toimenpiteiden toteutumisesta, etenemisestä ja vaikuttavuudesta. Tuloksista viestitään alueellisesti ja kansallisella tasolla. Lopuksi järjestetään yleisölle avoin seminaari, jossa ilmastonmuutoksen riskit, alueellinen sopeutumisstrategia ja toimenpidevalikoima esitellään kaikille sidosryhmille. Tulokset nivotaan osaksi kaupungin normaalia toimintaa ja päätöksentekoa, jolla varmistetaan sopeutumisstrategian toteuttaminen myös hankkeen jälkeen. Projektipäällikkö vastaa pilottitoimenpiteiden jalkauttamisen seurannasta ja raportoinnista sekä loppuseminaarin järjestämisestä.

Tulokset:

Hanke tuottaa täysin uutta ja ajantasaista tietoa siitä, mitkä ovat alueella todennäköisimpiä ilmastonmuutoksen vaikutuksia, mitkä ovat tärkeimmät haavoittuvaisuudet eri toimialoilla, kuinka vaikutuksiin voidaan varautua ja sopeutua, ja mitkä ovat siihen tärkeimpiä ja kiireellisimpiä toimenpiteitä. Keskeiset konkreettiset tulokset ovat paikallinen ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategia ja viestintämateriaalia (ml. oppaita) keskeisille sidosryhmille

Kohderyhmä:

Hankkeen tärkeimpiä kohderyhmänä ovat Ylivieskan kuntaorganisaatio, kuntakonserni sekä kuntayhteisö. Kuntakonserni käsittää Ylivieskan kaupungin emoyhteisön lisäksi useita tytäryhteisöjä, kuten esim. vuokra-asunto- ja teollisuuskiinteistöyhtiöitä, Ylivieskan Teknologiakylä YTEK:in, alueellisia kuntayhtymiä ja yhtiöitä kuten Peruspalvelukuntayhtymä Kallio, Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä, sairaanhoitopiiri, Vesikolmio Oy ja Kuntien Heta-palvelut Oy. Kuntayhteisöön kuuluvat mm. elinkeinoelämän edustajat (yritykset, Ylivieskan yrittäjät ry), järjestökenttä sekä yksittäiset kuntalaiset.

Hanke toimii yhteistyössä VATUPASSI-hankkeen kanssa, jonka kautta kohderyhmiä ovat lisäksi Kalajoki, Raahen seutukunta sekä Nivala-Haapajärven seutukunta. Muita kohderyhmiä erityisesti tiedonvälityksen kannalta ovat Pohjois-Pohjanmaan Liitto, Pohjois-Pohjanmaan muut kunnat sekä muut Suomen kunnat.

Lisätietoja hakemuksesta

Kustannusarvion jakaantuminen:	EU+valtio	Kokonaiskustannukset
Ylivieskan kaupunki	232 810	291 013

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

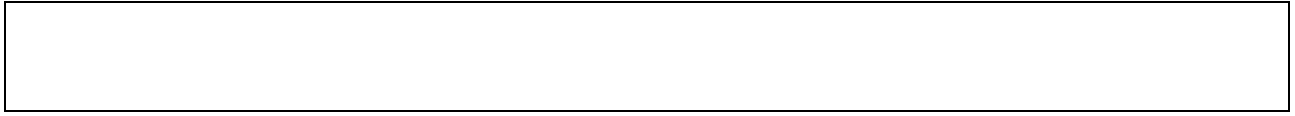
Hankkeen kustannusarvio yhteensä	291 013 €
Hankkeen rahoitussuunnitelma yhteensä	291 013 €
Hankkeelle esitetty tuen enimmäismäärä	232 810 €, 80 %

Rahoittajan arvio hankkeesta

<p>Hankkeessa keskityttävä ilmastolain edellyttämän ilmastosuunnitelman lakisääteistä sisältöä laajempaan kuvaukseen eli vain sopeutumisen toimenpiteisiin (ilmastolain mukainen suunnitelma keskittyy erityisesti hillintätoimiin).</p> <p>Hankkeen selvitystyössä osallistetaan laajasti sidosryhmiä pohtimaan oman toimialansa kriittisiä haavoittuvaisuuksia sekä mahdollisia varautumis- ja sopeutumistoimia. Tätä täydentämään tilataan asiantuntijatyönä tehtävä kattava mallinnus ilmastomuutoksen skenaarioista alueella, sekä toimenpide-ehdotuksia toimialakohtaisista varautumis- ja sopeutumiskeinoista</p> <p>Ilmastomuutokseen sopeutuminen edellyttää kunnilta erilaisia toimenpiteitä mm. ilmastolain mukaisen ilmastosuunnitelman laadinnan. Em. suunnitelma painottuu hillintätoimiin, ja ilmastomuutokseen sopeutumisen näkökulma on siinä mainittu lähinnä suosituksenomaisesti. Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartassa sopeutuminen on läpileikkaava teema ja yhtenä tavoitteena on laatia valmius- ja varautumissuunnitelmat maakunnan joka kuntaan. Hankkeessa keskitytään ilmastolain edellyttämän ilmastosuunnitelman lakisääteistä sisältöä laajempaan kuvaukseen eli sopeutumisen toimenpiteisiin.</p> <p>Ylivieskan kaupunki on Hinku-kunta ja kuuluu myös kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS). Haettavan hankkeen avulla erityisesti Ylivieskan kaupunki, mutta myös ympäröivät kunnat saavat uutta tietoa ilmastomuutoksen alueellisista vaikutuksista, niihin varautumisesta ja sopeutumisesta</p> <p>Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman mukainen ja toteuttaa sen toimintalinjan 2 erityistavoitetta 2.2. Ilmastomuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen. Hanke täyttää yleiset valintaperusteet ja erityistavoitekohtaisessa arvioinnissa hanke sai riittävästi pisteitä (23/42) tullakseen rahoitetuksi. Hanke vastaa erityistavoitteen painopisteisiin.</p> <p>Arviointipisteet: 23/42</p>

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Eryitysten valintaperusteiden pisteytyksessä hanke sai yhteensä 23/42 pistettä.
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EU- ja hanketiimi 25.5.2023
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EURA-rahoituskokous 30.5.2023
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Elinkeino ja luonnonvara -teemaryhmän kokous 9.6.2023
Pohjois-Pohjanmaan MYR-sihteeristö 17.10.2023

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä